מערך שיעור

פרטים כלליים על מערך השיעור

תחום דעת:

תנ"ך ממלכתי

נושא:

תקומת ישראל לאור התנ"ך

אבני הדרך: הקשר לארץ ולמדינה

שלב גילאי שמתאים לשיעור: חט"ב/חט"ע

שפה: עברית

לאילו קטגוריות מתאימה הפרקטיקה חינוך לערכים/פיתוח מיומנויות

הפרקטיקה תורמת למיומנות: חשיבה יצירתית/אוריינות דיגיטלית

הפרקטיקה מקדמת ערכים: מחויבות לערכים יהודיים ודמוקרטיים ברוח מגילת העצמאות/ מחויבות לערכי המורשת והזהות התרבותית של התלמיד

מתודה: ניתוח סרטון, טקסט או מושג/השוואה בין טקסטים/ חיבור לאקטואליה

מערך השיעור

במערך שיעור זה מוטמעת פרקטיקה משולבת בינה מלאכותית

להעמקה בפרקטיקה מצורף קישור

הקדמה

המערך עוסק בחיבור בין המקרא לתקומת ישראל בארצו. כיצד היה המקרא השראה להקמת מדינת ישראל ומקור של תקווה לאורך הדורות לשיבת ותקומת העם בארץ.

מטרות

1. **הבנת ההקשרים ההיסטוריים:** הבנת הקשר בין התקומה של מדינת ישראל לבין התנ"ך.
2. **חקר המקורות:** ניתוח מקורות תנ"כיים והרלוונטיות שלהם לתהליכים היסטוריים בתקופת התקומה.
3. **גיבוש זהות לאומית:** חיזוק ההבנה כיצד התנ"ך היה מקור השראה להנהגת המדינה ולציבור.
4. **חיזוק ערכי חוסן ותקווה:** הבנת תפקידם של התנ"ך והתקומה בעיצוב חוסן לאומי.

פתיח

פתיחה (15 דקות) - שאלת פתיחה ודיון כיתתי

שאלה לדיון: **"כיצד, לדעתכם, השפיע התנ"ך על תהליך הקמת מדינת ישראל?"**

המורה יאפשר לתלמידים להעלות רעיונות חופשיים.

הצגת ציטוטים של מנהיגים שהשתמשו בתנ"ך כבסיס להקמת המדינה

1. דוד בן-גוריון, ראש ממשלת ישראל הראשון: "התנ"ך הוא מקור חיינו והכוח המניע שלנו", "התנ"ך הוא מורה דרכנו המוסרית וההיסטורית, אבן פינה לעתידנו".

2. הנשיא יצחק נבון: "ההיסטוריה שלנו כתובה בתנ"ך. כל מה שאנחנו עושים כאן, בארץ ישראל, הוא ניסיון לממש את חזון התנ"ך".

3. גולדה מאיר, ראש ממשלת ישראל הרביעית: "העמים האחרים חיפשו את מקור כוחם לא פעם בעמים שהיו לפני כן. עם ישראל חיפש את כוחו בתנ"ך, ודווקא החיפוש הזה הוא שבנה אותו ויצר את הייחודיות שלנו".

דיון בכיתה: **<u>למה היה חשוב גם לאישים חילונים לחבר את התנ"ך להקמת המדינה?</u>**

הקרנת סרטון קצר המדבר על הקשר בין התנ"ך לארץ ודוד בן-גוריון.

גוף השיעור

חלק עיקרי (25 דקות) - ניתוח מקורות והשוואה היסטורית

1. **מקורות תנ"כיים מרכזיים:**
   - **בראשית י"ב, 1-2 -** הציווי לאברהם להקים את העם שיירש אותו בארץ ישראל

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-אַבְרָם, לֶךְ-לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ, אֶל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ.
ב וְאֶעֶשְׂךָ, לְגוֹי גָּדוֹל, וַאֲבָרֶכְךָ, וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ; וֶהְיֵה, בְּרָכָה.

שאלות:

1. כיצד המעבר של אברהם מחרן לארץ ישראל מסמל את התקומה האישית שלו מתוך מקום של נוחות ואמונה בעתיד חדש?
2. כיצד הציווי הוא נקודת התחלה לתהליך של יצירת עם ישראל, שנכון להיאחז בארץ ישראל ולצמוח ולהתחדש למרות הקשיים?

   - **יחזקאל ל"ז, 21-22 –** חזון העצמות היבשות והעצים כמשל לתקומת ישראל.

חזון העצמות היבשות:

יא וַיֹּאמֶר, אֵלַי, בֶּן-אָדָם, הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה כָּל-בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה; הִנֵּה אֹמְרִים, יָבְשׁוּ עַצְמוֹתֵינוּ וְאָבְדָה תִקְוָתֵנוּ--נִגְזַרְנוּ לָנוּ. יב לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם, כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה, הִנֵּה אֲנִי פֹּתֵחַ אֶת-קִבְרוֹתֵיכֶם וְהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם, עַמִּי; וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם, אֶל-אַדְמַת יִשְׂרָאֵל. יג וִידַעְתֶּם, כִּי-אֲנִי יְהוָה: בְּפִתְחִי אֶת-קִבְרוֹתֵיכֶם, וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם--עַמִּי. יד וְנָתַתִּי רוּחִי בָּכֶם וְחִיִּיתֶם, וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם עַל-אַדְמַתְכֶם; וִידַעְתֶּם כִּי-אֲנִי יְהוָה, דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי--נְאֻם-יְהוָה.

משל העצים:

וְדַבֵּר אֲלֵיהֶם, כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה, הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הָלְכוּ-שָׁם; וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מִסָּבִיב, וְהֵבֵאתִי אוֹתָם אֶל-אַדְמָתָם. כב וְעָשִׂיתִי אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ, בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל, וּמֶלֶךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם, לְמֶלֶךְ; וְלֹא יהיה- (יִהְיוּ-) עוֹד לִשְׁנֵי גוֹיִם, וְלֹא יֵחָצוּ עוֹד לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד.

- **קראו את שתי הנבואות ביחזקאל ל"ז וכתבו כיצד אפשר לראות בנבואות תקומה שמביאה עמה חוסן ותקווה.**
    - **תהילים** – שיר למעלות קכ"א

א.שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי: בעֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: גאַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: דהִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: היְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ: ויוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה: זיְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ: חיְהוָה יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

קראו את המזמור וענו יחד על השאלות הבאות:

1.מה מסמלות המילים "אֶל-הָהָרִים" בתחילת המזמור, וכיצד זה קשור לתקווה ולעתיד חדש?

2. איך המילים "עֶזְרִי מֵעִם-יְהוָה" משדרות אופטימיות והכוח למצוא תמיכה מתוך האמונה בה'?

3. מהם הביטויים במזמור שמביעים עמידה חזקה וביטחון למרות הקשיים?

4. מהי המשמעות של "שָׁמוֹר" בהקשר של חוסן אישי ותחושת ביטחון בתהליך של תקומה?

2. **השוואה היסטורית:**
    - הקשר בין תיאור שיבת ציון בספרי נחמיה ועזרא לבין שיבת העם לארץ ישראל במאה ה-20.

עזרא פרק א': הצהרת כורש:

וּבִשְׁנַת אַחַת, לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס, לִכְלוֹת דְּבַר-יְהוָה, מִפִּי יִרְמְיָה: הֵעִיר יְהוָה, אֶת-רוּחַ כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ-פָּרַס, וַיַּעֲבֶר-קוֹל בְּכָל-מַלְכוּתוֹ, וְגַם-בְּמִכְתָּב לֵאמֹר. ב כֹּה אָמַר, כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס--כֹּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ, נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם; וְהוּא-פָקַד עָלַי לִבְנוֹת-לוֹ בַיִת, בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה. ג מִי-בָכֶם מִכָּל-עַמּוֹ, יְהִי אֱלֹהָיו עִמּוֹ, וְיַעַל, לִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה; וְיִבֶן, אֶת-בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל--הוּא הָאֱלֹהִים, אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם.

חשבו:

מה הקשר בין שיבת ציון בעזרא ונחמיה לשיבת העם לארץ במאה ה-20?

פעילות קבוצתית יצירתית: 45 דק'

- התלמידים יחולקו לקבוצות ויקבלו ציטוט תנ"כי. כל קבוצה תצטרך להסביר כיצד הציטוט מתקשר לתהליך התקומה.
- כל קבוצה תיצור כרזה (פוסטר) או סרטון קצר המדגישים את הקשר בין התנ"ך לתקומה. באמצעות כלי בינה כמפורט בפרקטיקה יצירת סרטון של חזון העצמות או חזון העצים, שיר למעלות -קכ"א, יציאת מצרים.
- הצגת הכרזות או הסרטונים בפני הכיתה.

סיכום וסיום

4. **הקרנת סרטון השראה: 5 דק'**
   - עומר ונקרט – פגישתו עם הוריו, הסרטון שבו מספר על רגע השחרור.

עומר ונקרט תיאר את ההתרגשות הגדולה ביום השחרור.

"מתחילים להתארגן אבל לא ישנתי דקה. מתחילים להוביל אותנו החוצה. אחרי שפתחו את דלת ההדף האחרונה, שזה מה שנקרא שאתה בדרך לפיר שמוציא אותך ואתה מתחיל לשמוע את הבחוץ, עוצרים אותנו רגע, עמדנו שם, מחזיקים ידיים בעיניים מכוסות. אני חושב שאו עומר או אליה התחילו לזמר את שיר למעלות. מצאנו את עצמנו, ובעצם שלושתנו, שרים את שיר למעלות, בוליום גבוה, מהלב".

סרטונים

עם מחלה מסכנת חיים: עומר ונקרט ניצח ושרד בשבי בעזה

חדש ימינו כקדם" - בן-גוריון והתנ"ך"